

پیش بینی موفقیت تحصیلی بر اساس هوش هیجانی و مولفه های جمعیت شناختی

آزیتا یداللهی: دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول). azitayadollahi@gmail.com
 دکتر عظیم میرزاد: دانشیار و متخصص داخلی دانشگاه علوم پزشکی تهران، مدیر دفتر توسعه دانشکده پزشکی و مدیر مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران. mirzazad@tums.ac.ir
 دکتر لادن فتی: استادیار و متخصص روانشناسی بالینی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران. l.fata@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۹۲/۷/۲

تاریخ دریافت: ۹۲/۳/۲۷

چکیده

زمینه و هدف: پیشرفت تحصیلی دانشجویان، در کسب موفقیت‌های آتی آن‌ها از اهمیت بسزایی برخوردار است و عدم توجه به این مقوله‌ی اساسی و به تبع آن افت تحصیلی، موجب کاهش سطح علمی و کارایی دانشجویان خواهد شد. هدف از انجام این پژوهش پیش‌بینی موفقیت تحصیلی از طریق مولفه‌های هوش هیجانی و برخی از متغیرهای جمعیت شناختی می‌باشد.

روش کار: این پژوهش از نوع توصیفی-مقطعی می‌باشد که در آن ۱۱۴ دانشجوی پزشکی سال اول دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ شرکت کردند. جامعه آماری کلیه دانشجویان رشته پزشکی ورودی سال ۱۳۹۰ بودند. دانشجویان پرسش‌نامه هوش هیجانی بار-ان را در ابتدای سال تحصیلی تکمیل نمودند و در پایان یک سال تحصیلی معدل (شاخص پیشرفت تحصیلی) و برخی از متغیرهای جمعیت شناختی آن‌ها به روش خود اظهاری جمع آوری شد. در تحلیل نتایج از همبستگی پیرسون، رگرسیون گام به گام و تحلیل کوواریانس استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج رگرسیون گام به گام نشان داد بین مولفه‌های هوش هیجانی و موفقیت تحصیلی ارتباط معناداری وجود ندارد. اما بین نوع سهمیه و موفقیت تحصیلی ارتباط معناداری وجود دارد که در آن $F(2,101) = 7/317$ در سطح معناداری $p < 0/001$.

نتیجه‌گیری: نتایج حاصل از این مطالعه حاکی از این است که هوش هیجانی تأثیری در موفقیت تحصیلی ندارد. این در حالی است که هوش هیجانی یکی از الزامات موفقیت یک پزشک در زندگی حرفه‌ای‌اش می‌باشد. در شیوه ارزشیابی کنونی دانشجویان هوش هیجانی جایگاهی ندارد. در این صورت در شیوه ارزشیابی باید تغییرات اساسی صورت گیرد. همچنین برای نحوی پذیرش دانشجویان باید تدابیری اندیشید که تأثیر سهمیه در آن معقول‌تر شود.

کلیدواژه‌ها: هوش هیجانی، موفقیت تحصیلی، دانشجویان پزشکی.

مقدمه

موفقیت یک گام قطعی است که به سمت هدف برداشته می‌شود، ولی در تعلیم و تربیت و موقعیت‌های تحصیلی، موفقیت به درجه‌ای از کارایی اطلاق می‌شود که فرد به فراخور توانایی‌هایش در پیشرفت‌های خود به رضایت شایسته می‌رسد (۱).

موفقیت تحصیلی به عوامل مختلفی بستگی دارد که از آن جمله می‌توان به عوامل فردی، اجتماعی، تحصیلی، آموزشی و روانشناختی اشاره کرد. بررسی این عوامل و تعیین میزان سهم هر کدام در پیشرفت تحصیلی به تعیین راهکارهایی برای شناخت عوامل موثر در موفقیت و افت تحصیلی منجر می‌شود و این به برنامه‌ریزان آموزشی کمک

دانشجویان هر جامعه به عنوان قشر کارآمد و آینده‌سازان هر کشور، گروهی هستند که بخش عمده‌ی برنامه‌ریزی و بودجه‌ی هر کشور را به خود اختصاص می‌دهند. پیشرفت تحصیلی دانشجویان، در کسب موفقیت‌های آتی آن‌ها از اهمیت بسزایی برخوردار است. بنابراین شناسایی فاکتورهای موثر در پیشرفت تحصیلی دانشجویان و توجه به آن‌ها، گامی به سوی توسعه‌ی پایدار می‌باشد. موفقیت تحصیلی (Academic Achievement) از جمله مسائلی است که در بسیاری از مطالعات مورد توجه قرار می‌گیرد. موفقیت به پاسخ یا عملی گفته می‌شود که طی آن شخص به هدف برسد، یا،

مسئولیت‌پذیری اجتماعی (Social Relationship) سازش‌پذیری: حل مساله (Problem Solving)، واقعیت‌سنجی (Reality Testing) و انعطاف‌پذیری (Flexibility).

کنترل استرس: تحمل فشار روانی (Stress Tolerance) و کنترل تکانه (Impulse Control)

خلق عمومی: خرسندی (Happiness) و خوش‌بینی (Optimism) (۶).

نتایج تحقیقات متعددی حاکی از این است که این مولفه‌ها بر تمامی حیطه‌های زندگی انسان تأثیر به‌سزایی دارد. به‌عنوان مثال عملکرد تحصیلی فرد متأثر از وضعیت هوش هیجانی شخص می‌باشد (۱۰-۷). با توجه به مطالب اشاره شده در پی این مسئله هستیم که آیا کاربست هوش هیجان و استفاده از مولفه‌های آن می‌تواند به پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی در دانشجویان پزشکی کمک‌کننده باشند؟ در واقع این پژوهش برای پاسخ به سوالات زیر انجام شده است؟

آیا رابطه معناداری میان هوش هیجانی موفقیت تحصیلی و مولفه‌های جمعیت شناختی از جمله سن، جنس، سهمیه قبولی و بومی و غیر بومی بودن وجود دارد؟

آیا هوش هیجانی و مولفه‌های جمعیت شناختی برای موفقیت تحصیلی دانشجویان سال اول رشته پزشکی نقش پیش‌بینی‌کننده دارند؟

روش کار

پژوهش حاضر یک پژوهش توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانشجویان سال اول رشته‌ی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران می‌باشند. پس از مطالعه‌ی پژوهش‌های گذشته و آشنایی با متون، پرسش‌نامه‌ی هوش هیجانی بار-ان (Bar-on) برای سنجش هوش هیجانی انتخاب شد.

این پرسش‌نامه متشکل از ۱۳۳ سوال است که دارای ۵ زیر‌بازه اصلی و ۱۵ مولفه می‌باشد. بخش اول این آزمون دارای ۴۰ سوال مربوط به هوش هیجانی درون فردی است که به پنج خود‌آگاهی هیجانی (۸ سوال)، اعتماد به نفی

می‌کند تا عوامل مثبت تأثیرگذار را بهبود بخشند و از تأثیر عوامل منفی بکاهند (۲). از بین عوامل متعدد هوش هیجانی موردی است که به دلیل اهمیتی که در زندگی حرفه‌ای یک پزشک دارد شایسته است که مورد توجه خاص قرار گیرد.

قرن‌ها روان‌شناسان ذهن را به سه بخش شناخت (Cognition)، هیجان (Emotion) و انگیزش (Motivation) تقسیم می‌کردند و هوش را منحصرأ شامل مهارت‌های ترکیب کردن مفاهیم مجزا، استدلال، قضاوت کردن و تفکر انتزاعی می‌دانستند (۳). پژوهش‌های بعدی نشان دادند که یک نوع واحد و یگانه‌ی هوش موفقیت در زندگی را تعیین نمی‌کند و هوش نه به صورت امری واحد و مجزا بلکه به صورت یک طیف وسیع زمینه ساز موفقیت شخص در زندگی می‌شود (۴). یکی از اشکال هوش که در دهه‌های اخیر مورد توجه پژوهش‌گران قرار گرفته است هوش هیجانی می‌باشد.

پژوهش‌ها نشان دادند که هوش هیجانی (Emotional Quotient-EQ) نسبت به هوش‌بهر سنتی (Intelligent Quotient-IQ) پیش‌بینی‌کننده‌ی قوی‌تری برای موفقیت اجتماعی است. در بهترین شرایط هوش‌بهر تنها ۲۰ درصد از پیش‌بینی موفقیت زندگی افراد را به عهده دارد و ۸۰ درصد دیگر برعهده‌ی هوش هیجانی، اجتماعی فرد می‌باشد (۵). بار-ان (Bar-On R) هوش هیجانی را "مجموعه‌ای از توانایی‌ها، کفایت‌ها و مهارت‌های غیرشناختی که توانایی فرد را برای کسب موفقیت در مقابله با مقتضیات و فشارهای محیطی تحت تأثیر قرار می‌دهد، تعریف کرده است. بار-ان معتقد است هوش هیجانی شامل مولفه‌های است، که هر کدام از این مولفه‌ها از خرده‌مقیاس‌هایی تشکیل شده‌اند که عبارتند از:

هوش درون فردی: خود‌آگاهی هیجانی (Emotional Self-Awareness)، ابراز وجود (Assertiveness)، احترام به خود (Self-Regard)، خود‌شکوفایی (Self-Actualization) و استقلال (Independence)

هوش بین فردی: همدلی (Empathy)، روابط بین فردی (Interpersonal Relationship) و

به دست آمد و همچنین میزان پایایی با روش همسانی درونی محاسبه و میانگین ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۳۳ به دست آمد.

قبل از شروع سال تحصیلی و همزمان با ثبت نام ایشان با کسب رضایت آگاهانه‌ی افراد از ایشان خواسته شد نسبت به تکمیل پرسش نامه‌ی نام برده با دقت نظر اقدام کنند. همچنین مشخصات جمعیت شناختی دانشجویان شامل بومی و غیربومی بودن، سهمیه قبولی، جنسیت، وضعیت تأهل و رتبه پذیرفته‌شدگان در کنکور و بعد از آن معدل دانشجویان در پایان یک سال تحصیلی جمع آوری شدند.

سپس پرسش نامه هوش هیجانی بر اساس راهنمای آزمون با-ان نمره گذاری شد، سپس نمرات کلی و نمرات پنج قسمت مقیاس های فرعی محاسبه شد.

در نهایت اطلاعات جمع‌آوری شده و برای تجزیه تحلیل داده‌های این پژوهش از آمارهای توصیفی شامل محاسبه میانگین، انحراف استاندارد، کمینه و بیشینه و نیز از آمار استنباطی و رگرسیون چندگانه‌ی گام‌به‌گام استفاده شد و پیش‌بینی کننده‌های موفقیت تحصیلی و وزن آن‌ها در بازه زمانی یک‌ساله شناسایی شدند.

یافته‌ها

از بین این ۱۱۴ نفر ۵۷ نفر زن و ۵۷ نفر مرد بودند و تمامی آن‌ها مجرد و میانگین سنی این افراد ۲۰/۴ سال با انحراف معیار ۰/۶۲ بود و ۳۷ نفر (۳۲/۵ درصد) بومی تهران و ۷۷ نفر (۶۷/۵ درصد) غیر بومی بودند. ۱۰۷ نفر (۷/۷ درصد) منطقه ۱ (آزاد)، ۴ نفر (۵/۳ درصد) منطقه ۲، ۱ نفر (۹/۰ درصد) منطقه ۳، ۱۶ نفر (۱۴ درصد) سهمیه جانباز و شاهد و جزء هیات علمی و المپیاد (۵ نفر یا ۴/۴ درصد) می باشند.

در مورد رابطه بین موفقیت تحصیلی و متغیرهای جمعیت شناختی هیچ رابطه‌ی معناداری بین سن، جنس و بومی و غیر بومی بودن یافت نشد اما بین سهمیه و موفقیت تحصیلی رابطه معنادار وجود دارد که در آن نتایج تحلیل واریانس و شاخص آماری رگرسیون متغیر

(۷ سوال)، عزت نفس (۹ سوال)، توانایی بالفعل درآوردن مهارت‌ها (۹ سوال) و مستقل بودن (۷ سوال) تقسیم می شود. در بخش دوم ۲۹ سوال مربوط به هوش هیجانی میان فردی است که به سه بخش همدلی (۸ سوال)، رابطه میان فردی (۱۱ سوال) و مسولیت پذیری (۱۰ سوال) تقسیم بندی می شود. بخش سوم این آزمون مربوط به هوش هیجانی سازگاری است که به نوبه خود به سه قسمت حل مساله (۸ سوال)، آزمون واقع بینی (۱۰ سوال)، انعطاف پذیری (۸ سوال) تقسیم بندی گردید. بخش چهارم که به هوش هیجانی کنترل استرس می پردازد به بخش های تحمل استرس (۹ سوال)، کنترل اضطراب (۹ سوال) تقسیم می شود. بخش پنجم و آخرین بخش که مربوط به هوش هیجانی حالت عمومی است شامل ۱۷ سوال می شود که ۹ سوال به خوشبختی و ۸ سوال به خوش بینی می پردازد در پایان ۱۵ سوال به مقیاس های مربوط می شوند که اعتبار پاسخ را ی سنجندف این مقیاس ها شامل سرعت حذف، فهرست تضادها و تاثیر منفی می شوند که ۴۰ دقیقه برای پاسخ به مجموع آزمون ها در نظر گرفته شد.

مثالی از پرسش نامه هوش هیجانی به این صورت است: "برای من راحت است که از افراد سوء استفاده کنم، مخصوصاً اگر لیاقت آن را داشته باشند". افراد به مقیاس ۵ امتیازی لیکرت پاسخ می دهند که شامل پاسخ های: "به ندرت و یا هرگز در مورد من درست نیست تا معمولاً و همیشه در مورد من درست است" می شوند. نمراتی که به اندازه یک انحراف از معیار (۱۵ نمره) دورتر و یا نزدیک تر از میانگین اند در محدوده طبیعی نمرات قرار می گیرند. لازم به ذکر است که نسخه‌ی فارسی پرسش نامه‌ی حاضر در ایران وجود دارد. در یک مطالعه، دهشیری یک گروه ۵۲۰ نفری از دانشجویان دانشگاه تهران انتخاب و پرسش نامه‌ی هوش هیجانی بار-ان (Bar-on) را بر روی آن‌ها هنجاریابی نمود. میزان ضریب پایایی پرسش نامه با استفاده از روش آزمون-بازآزمون بر روی ۳۵ آزمودنی و به فاصله‌ی زمانی یک ماه محاسبه گردید و میانگین برابر با ۰/۷۳۵

جدول ۱- همبستگی متغیرهای جمعیت‌شناختی و موفقیت تحصیلی

متغیرها	موفقیت تحصیلی	سن	جنس	سهمیه قبولی	بومی و غیر بومی بودن
موفقیت تحصیلی	۱				
سن	۰/۰۵۰	۱			
جنس	۰/۱۰۴	۰/۱۳۱	۱		
سهمیه قبولی	-۰/۳۳۴	۰/۰۷۴	۰/۰۶۱	۱	
بومی و غیر بومی بودن	-۰/۰۷۶	۰/۱۴۸	-۰/۰۵۸	۰/۱۷۷	۱

جدول ۲- مقایسه موفقیت تحصیلی دانشجویان بر اساس سهمیه منطقه

Sum of squares	df	Mean square	F	sig	
۲۶/۹۳۶	۱	۲۶/۹۳۶	۱۱/۹۴۷	۰/۰۰۱	رگرسیون
۲۲۹/۹۷۳	۱۰۲	۲/۲۵۵			باقیمانده
۲۵۶/۹۰۹	۱۰۳				کل

جدول ۳- میانگین (انحراف استاندارد) نمرات مولفه‌های هوش هیجانی در پرسشنامه EQ-i

میانگین	انحراف استاندارد	مولفه‌های پرسشنامه EQ-i
۲۷/۸۴	۵/۳۲	خود آگاهی هیجانی
۲۳/۴۹	۴/۹۴	جرات مندی
۳۴/۹۷	۶/۵۰	حرمت نفس
۳۶/۲۲	۴/۱۵	خود شکوفایی
۲۳/۷۱	۴/۲۳	استقلال
۳۰/۸۲	۳/۶۳	همدلی
۴۰/۷۳	۵/۹۸	روابط بین فردی
۳۸/۷۷	۳/۸۹	مسئولیت پذیری اجتماعی
۳۱/۳۶	۴/۱۱	حل مسئله
۳۵/۷۹	۴/۹۶	واقعیت آزمایی
۲۷/۱۷	۴/۹۵	انعطاف پذیری
۳۱/۱۵	۴/۸۸	تحمل استرس
۳۲/۲۷	۶/۶۱	کنترل تکانه
۳۵/۸۶	۴/۹۵	شادکامی
۳۱/۵۴	۳/۹۴	خوش بینی

انعطاف‌پذیری، تحمل استرس، کنترل تکانه، شادکامی و خوش‌بینی معنادار نیست ($F=1/340$ و $p<0/001$ ، $R=0/427$). هیچ یک از مولفه‌های هوش هیجانی با موفقیت تحصیلی رابطه نداشتند.

بحث و نتیجه گیری

نتایج حاصل از این پژوهش بسیار شگفت‌انگیز بود. بر خلاف اکثر مطالعات پیشین، در مطالعه حاضر هیچ رابطه معناداری بین مولفه‌های هوش هیجانی و موفقیت تحصیلی یافت نشد. با توجه به اینکه حتی در خرده مقیاس‌هایی از هوش هیجانی

پیش بین سهمیه بر موفقیت تحصیلی مشخص شد که بین سهمیه ۱، ۲، ۳ و هیات علمی و المپیاد تفاوتی وجود نداشت اما بین سهمیه شاهد و جانباز و منطقه ۱ تفاوت معنادار وجود داشت ($F(2,101)=7/317$ و $p<0/001$) (جداول ۱ و ۲).

با توجه به نتایج تحلیل واریانس و شاخص‌های آماری رگرسیون متغیرهای پیش‌بین هوش هیجانی بر موفقیت تحصیلی میزان F به دست آمده برای پانزده متغیر خودآگاهی هیجانی، جرات‌مندی، حرمت‌نفس، خودشکوفایی، استقلال، همدلی، روابط بین‌فردی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، حل مسئله، واقعیت‌آزمایی،

جدول ۴- همبستگی خرده مقیاس های هوش هیجانی و موفقیت تحصیلی

متغیر	موفقیت تحصیلی	خود آگاهی هیجانی	جرات مندی	حرمت نفس	خود شکوفایی	استقلال	همدلی	روابط بین فردی	مسئولیت پذیری اجتماعی	حل مسئله	واقعییت آزمایی	انعطاف پذیری	تحمل استرس	کنترل تکانه	شادکامی بینی	خوش بینی
موفقیت تحصیلی	۱/۰۰۰															
خود آگاهی هیجانی	۰/۰۴	۱/۰۰۰														
جرات مندی	۰/۱۲	۰/۶۴۷	۱/۰۰۰													
خود شکوفایی	۰/۲۸	۰/۵۴۳	۰/۶۲۹	۱/۰۰۰												
استقلال	۰/۳۰	۰/۵۲۴	۰/۵۸۸	۰/۷۰۶	۱/۰۰۰											
همدلی	۰/۰۸۱	۰/۳۲۲	۰/۵۷۰	۰/۴۲۳	۰/۴۰۷	۱/۰۰۰										
روابط بین فردی	۰/۱۰۶	۰/۳۵۰	۰/۲۹۱	۰/۲۳۱	۰/۳۳۵	۰/۱۰۷	۱/۰۰۰									
مسئولیت پذیری اجتماعی	۰/۰۶۱	۰/۵۹۴	۰/۵۲۳	۰/۵۵۸	۰/۴۷۳	۰/۳۸۶	۰/۴۰۴	۱/۰۰۰								
حل مسئله	۰/۰۹۳	۰/۰۶۴	۰/۰۲۹	۰/۰۵۹	۰/۲۱۰	۰/۱۳۴	۰/۶۲۰	۰/۱۶۶	۱/۰۰۰							
واقعییت آزمایی	۰/۰۵۱	۰/۴۳۴	۰/۳۸۰	۰/۴۳۵	۰/۵۶۷	۰/۱۴۰	۰/۳۹۲	۰/۲۹۲	۰/۲۷۶	۱/۰۰۰						
انعطاف پذیری	۰/۰۴۲	۰/۴۲۲	۰/۳۴۲	۰/۴۷۵	۰/۲۶۷	۰/۲۳۶	۰/۲۶۷	۰/۲۷۹	۰/۲۹۹	۰/۴۲۲	۱/۰۰۰					
تحمل استرس	۰/۰۱۸	۰/۳۱۰	۰/۴۶۸	۰/۳۲۸	۰/۴۳۴	۰/۴۳۹	۰/۲۷۹	۰/۵۴۱	۰/۲۲۲	۰/۲۷۵	۰/۲۰۱	۱/۰۰۰				
کنترل تکانه	۰/۱۱۴	۰/۴۲۶	۰/۶۰۶	۰/۵۶۴	۰/۵۴۰	۰/۴۸۰	۰/۳۵۴	۰/۴۴۱	۰/۱۹۴	۰/۴۶۳	۰/۳۹۲	۰/۵۷۴	۱/۰۰۰			
شادکامی	۰/۱۱۳	۰/۴۰۲	۰/۴۴۴	۰/۶۲۰	۰/۶۰۹	۰/۲۲۹	۰/۲۸۵	۰/۶۸۷	۰/۲۲۵	۰/۳۰۶	۰/۵۰۳	۰/۴۶۰	۰/۴۹۹	۱/۰۰۰		
خوش بینی	۰/۰۶۲	۰/۵۵۲	۰/۶۲۸	۰/۷۶۲	۰/۶۸۴	۰/۵۰۹	۰/۲۹۴	۰/۵۶۹	۰/۱۰۵	۰/۴۲۲	۰/۴۳۷	۰/۴۶۷	۰/۵۶۴	۱/۰۰۰		
	۰/۰۵۴	۰/۲۷۰	۰/۱۸۲	۰/۲۲۸	۰/۲۹۱	۰/۰۳۱	۰/۳۰۴	۰/۲۰۰	۰/۳۵۷	۰/۳۹۵	۰/۵۰۱	۰/۳۳۰	۰/۲۹۸	۰/۲۸۰	۱/۰۰۰	

کمتر بود. همچنین نتایج آن پژوهش با نتایج پژوهش های نلسون، لاو و ولا (۱۳) در دانشگاه تگزاس و کینک اسویل از پرسش نامه ESAP (the Emotional Skills Assessment Process) که برای دانشجویان دانشگاه در تمامی رشته ها طراحی شده، استفاده کردند. پتریدس و همکاران با تحقیقی بر روی ۶۵۰ دانش آموز سال ۱۱ بریتانیایی با استفاده از پرسش نامه TEIQ (Trait Emotional Intelligence Questionnaire) (۱۴) و لطفی عظیمی با تحقیقی بر روی ۱۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی و با استفاده از پرسش نامه باران (۱۵) هماهنگی دارد اما با نتایج پارکر و همکاران (۱۶) با شرکت ۶۶۷ دانش آموز هنت اسویل آلباما و استفاده از پرسش نامه باران و زارع با استفاده از پرسش نامه باران برای دانش آموزان سال سوم دبیرستان شهر شیراز (۱۷) که موید رابطه و همبستگی مثبت بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی است، همخوانی ندارد. همین طور که مشهود است در زمینه‌ی رابطه‌ی

که منطقاً باید ارتباط مستقیم با موفقیت تحصیلی داشته باشند هیچ رابطه معناداری یافت نشد؛ کنجکاوی برای چرای این نتیجه بیشتر تقویت می شود.

مشابه همین نتیجه در مطالعه استراتون به دست آمد و هوش هیجانی دانشجویان به وضعیت تحصیلی افراد ارتباطی نداشت و سیستم آموزشی نیز قادر به ایجاد تغییرات اساسی در هوش هیجانی دانشجویان نبوده است (۱۱). همچنین مطالعه کار (carr) با استفاده از پرسش نامه MSCEIT (Mayer-Salovey-Caruso Emotional Intelligence Test) برای ۱۷۷ دانشجوی سال ششم رشته پزشکی استرالیایی نشان داد که هوش هیجانی دانشجویان پزشکی متفاوت از نرم جامعه نیست ولی در عین حال از انحراف معیار کمتری نسبت به میانگین هوش هیجانی جامعه برخوردار است (۱۲). در همین راستا در پژوهش حاضر نیز میانگین هوش هیجانی دانشجویان مورد آزمون در تمام ۱۵ خرده مقیاس از استاندارد تعریف شده

Master of Education in Counseling Psychology, Department of Educational Psychology, Edmonton, Alberta, 1997.

3. Mayer, J.D. and Salovey, P. What is emotional intelligence? In: Salovey P. and Sluyter D. J (eds.), Emotional Development and Emotional Intelligence, 1997 Basic Books, New York.

4. Gardner, H. Frames of mind: the theory of multiple, intelligences. New York, Basic Books. 1983, 86-91. 155.

5. Goleman, D. Emotional intelligence what is can matter mor than IQ. WWW.Yahoo.com. 1995.

6. Bar-On, R. The emotional quotient inventory (EQ-i): a test of emotional intelligence. Toronto: Multi-Health Systems, 1997.

7. Boyle, J.R. An analysis of an emotional intelligence skills development training program and student achievement and etention. Unpublished raw data. Texas A&M University-Kingsville, 2003.

8. Nelson, D. And Low, G. Emotional intelligence: achievement academic and career excellence. upper saddle river. New Jersey: prantic-Hall, 2003.

9. Vela, R. The role of emotional intelligence in the academic achievement of first-year college student. Unpublished doctoral dissertating. texas A&M University-Kingsville, 2003.

10. Nelson, D. & Nelson, K. Emotional intelligence skill: significant factors in freshman achievement and retention. (ERIC) cument reproduction serrice. (NO GGO 32375), 2003.

11. Stratton, T.D., Saunders, J.A., Elam, C.L. Changes in medical students' emotional intelligence: An exploratory study. Teaching Learning of Medicine, 2008, 20(3): 279-84.

12. Carr, S.E. Emotional intelligence in medical students: Does it correlate with selection measures? Medical Education, 2009, 43(11): 1069-77.

13. Nelson, D., Low, G. & vela, R, E SAP emotional skill assessment process : Interpretation & intervention, Kingsville,

هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی در ادبیات پژوهشی، نتایج متضادی به چشم می خورد. شاید این امر ناشی از عدم توجه به مبانی نظری و آزمون‌های مورد استفاده در تحقیقات قبلی و در نهایت بی توجهی پژوهشگران به این امر باشد. دو دیدگاه متفاوت در این خصوص مطرح شده است.

در دیدگاه میر- سالوی هوش هیجانی توانایی تلقی شده و به نوعی با پردازش اطلاعات نیز مرتبط بوده و در نتیجه آن را آموختنی می دانند اما در مقابل با-ن آن را به عنوان صفت شخصیتی، تلقی می کند. در نتیجه بر حسب اینکه با توجه به کدام دیدگاه هوش هیجانی بررسی و سنجیده شود، می تواند روابط متفاوتی با عملکرد تحصیلی داشته باشد که این امر نیازمند مطالعات آگاهانه و دقیق تر است.

علت دیگر این تفاوت می تواند به گروه مورد مطالعه باز گردد. تفاوت‌های آموزشی و زیربنایی، نحوه ورود به دانشگاه، نحوه سنجش و آزمون‌های مورد استفاده متفاوت در این کشورها می توانند به نتایج متفاوت منجر شود. به نظر می رسد ملاک‌های آموزشی در برخی کشورها به گونه‌ای است که هوش هیجانی در موفقیت افراد نقش بیشتری ایفا می کند. در مورد تاثیر نوع سهمیه جانباز و شاهد بر موفقیت تحصیلی پیشنهاد می شود در خصوص امتیاز دهی به سهمیه های مختلف برای ورود به دانشگاه تدابیری اندیشده شود تا این ناهمگونی به حداقل برسد مثلاً افراد دارای سهمیه جانباز و شاهد به صورت مجزا در کلاس های درسی حاضر شوند و یا اینکه از آموزش های بیشتری برخوردار شوند تا این عدم سنخیت کمرنگ تر شوند.

منابع

1. Zamani Gh, Amiri M. [movafighiate tahsili az dide farhikhtegane keshavarzi, Journal of shiraz university 2003 , 1(35). 94-109.

2. Parkins, S.Y. Exploring Hope: A Journey with Tanzanian Adolescents in a School Setting, Thesis for the Degree of

Tx: el learning system 2003.

14. Petrides, s. v; Frederuckson , n.& Furnham , A. The role of rait emotional intelligence in academic pereformance and deviant behavior at school. Journal personality and individual difference, 2004, 36, 1901- 1100.

15. Lotfi Azimi A. [rabetey hushe hayajani , pishrafte tahsili]. Journal of psychology university of rude hen. 2005. 1(2). 55-62.

16. Parker, J.D.A., Summerfeldt, L.J., Hogan, M.J., Majeski, S.A. (2004). Emotional intelligence and academic success: Examining the transition from high school to university. Personality and Individual Difference. 36(1): 163-72.

17. Zareh, T. (2003). Nagshe amuzesh dar hoshe hayajani va movafaghiate tahsili. Journal of mashad university 2003, 1(35). 77-91.

Predicting academic achievement through emotional intelligence and sociodemographic variables

***Azita Yadollahi**, MSc student of Medical Education, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran (*Corresponding author). azitayadollahi@gmail.com

Azim Mirzazadeh, PhD. Associate Professor of Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran. mirzazad@tums.ac.ir

Ladan Fata, PhD. Assistant Professor of, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

Abstract

Background: Students academic achievement have important role in their future success and lack of attention to basic concepts, followed by academic failure, will reduce the efficiency of students in today's society. Academic achievement is influenced by several factors. The purpose of this study is to predict the academic success through emotional intelligence and socio-demographic variables.

Methods: In this descriptive-cross sectional study 114 first-year medical student of Tehran University of Medical Sciences participated in this research. They completed bar-on emotional intelligence questionnaire at the beginning of the academic year; after that at the end of academic year their average and demographic variables (through expressing themselves) was collected.

Results: Stepwise regression results showed that no significant relationship was found between components of emotional intelligence and academic achievement. Only significant relationship was seen between the portion and academic achievement ($F_{(2,101)}=7.317$ $P<0.001$).

Conclusions: The results of this study showed that there was no significant relationship between the emotional intelligence and academic achievement. Meanwhile emotional intelligence is one of the requirements for the success of a physician in health care. As emotional intelligence has no place in the evaluation of current students, there should be fundamental changes in the method of evaluation. Also student admission must change until the effectiveness of portion becomes reasonable.

Keywords: Emotional intelligence, Socio-demographic, Academic achievement.